

thi det er i ethvert Fald vist og sikkert, at Kommunerne Raadighed over Skolebygningerne er absolut indskrænket til, at de kun have denne Raadighed, for saa vidt Skolebygningerne bruges i Skolens Tjeneste, naar der ikke gennem ganske specielle Lovbestemmelser gives Kommunerne Ret til at bruge Skolebygningerne til andet. Saaledes er Forholdet. Om man saa alligevel har Vigt til at sige, at Kommunerne eje Skolebygningerne, eller om man vil sige, at Skolevæsenet ejer dem, det bliver til lyvende og sidst Hip som Hap, thi praktisk taget er den Raadighed, som Kommunerne have over Skolebygningerne, kun grundet i deres Brug som Skolebygninger og ikke i andet.

Berg: Ja, den Opfattelse, som den ærede Minister gør gældende, smager mig noget kommunistisk eller socialistisk. Naar man ser det fra det Standpunkt, at Staten ejer alt og alle, Kommunerne og alt, hvad der knytter sig til Kommunerne, og at det er Staten, der er Overherre over den enkelte Person og hans private Ejendom, over Kommunerne og deres Ejendom, saa tror jeg nok, at man maa give den ærede Minister Ret. Men jeg begriber ikke, hvorfor man skulde give sig til at lave denne § i Loven af 8de Mars 1856, naar den gamle Lov, som skulde forandres derved, blev akkurat lige saa gældende som før (Afbrydelse af Kirke- og Undervisningsministeren). Ja, den ærede Minister kan vel sige, at Anordningen af 1814 i en vis Henseende forpligtede Ministeren, men den gav ham ellers aldeles uindskrænket Raadighed indenfor den Grænse. Den ærede Minister maa nu lade det prøve ved Højesteretsdom, saa faar han afgjort, hvorvidt han har juridisk Ret eller ikke. For mig er det nu ikke afgørende. Politisk Ret har han aabenbart ikke, og moralsk Ret — ja den taler man ikke om i vore Dage!

Leth: Det er kun en ganske kort Bemærkning, jeg skal tillade mig at gøre, idet jeg ikke skal opholde det ærede Lings Tid. Den meget ærede Minister gaar ud fra det Standpunkt, at det er Staten og Ministeren som Statens Repræsentant, der har at sige over Skolebygningerne o. s. v., og som har at befale, hvorledes det hele skal ske, og saa

skulle de andre udføre Befalingen og betale, hvad det koster. Jeg tror ikke, at det er ukorrekt, jeg her refererer den ærede Ministers Standpunkt. Men der er den mærkelige Ting derved, at det er dog egentlig ikke det, Kultusministeriet gør, at det befaler, hvad der skal ske. Det siger ikke: den og den Skole trænger til Udvidelse, altsaa maa vi have bygget en ny Skolestue til, og det skal ske paa den og den Maade; nu bygge vi. Nej, saaledes bærer Ministeriet sig ikke ad, det bærer sig ad paa en ganske anden Maade. Det paalægger Sogneraadet at fremkomme med Forslag til en ny Skolebygning eller til Opførelse af en ny Skolestue som Tilbygning til Skolebygningen eller til Anlæg af en ny Skole og Ansættelsen af en ny Lærer. Ministeriet siger ikke, hvorledes det skal være, men det paalægger Sogneraadet at fremkomme med Forslag derom, og dersom Sogneraadet ikke vil komme med et saadant Forslag, siger Ministeriet: saa tvinge vi jer dertil gennem Amtsraadet. Sogneraadet bliver saa sat under Tvang, formodentlig ved Mulkt. (Berg: Ja, hvis Amtsraadet vil gøre det). Ja hvis Amtsraadet ikke vil gøre det, saa vil Amtsraadet maaske blive tvunget ved Mulkt; saaledes tror jeg nok, det plejer at gaa. Dette forekommer mig at stille Sagen i et noget ejendommeligt Lys. Har man i Virkeligheden Ret til at befale, er man den, der kan befale og sige, hvad der skal gøres, og hvorledes det skal gøres, maa man ogsaa stille sig saaledes. Men siger man: jeg har ikke Ret til at befale, hvad der skal gøres, men kun Ret til at befale andre at komme med Forslag om, hvad der skal gøres, forekommer det mig, at Stillingen er af en saadan Beskaffenhed, at den i og for sig gør det hele Forhold, saaledes som den ærede Minister opfatter det, meget uklart. Man kan forstaa, at en Lov som den af 1856 siger, at under visse Betingelser skal Kommunen, som har Raadighed over Skolebygningen og Skolevæsenet i det hele taget under Ministeriets Overtilsyn, komme med Forslag i den ene eller den anden Retning og røre sig paa den ene eller anden Maade. Men naar man tiltager sig en saa absolut diktatorisk Myndighed, som jeg veed og har set, at Ministeriet tiltager sig i saadanne Forhold, saa forstaaer jeg egentlig ikke rigtig, hvorledes man kan lægge nogen Pligt